

Sygn. akt IV CSK 550/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku E. S.A. w G.
przy uczestnictwie K. B. i Skarbu Państwa - Starosty [...]
o zasiedzenie służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika K. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 24 marca 2021 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestnika K. B. na rzecz wnioskodawcy E. [...] S.A. w G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił apelację wnioskodawcy E. S.A. w G. od orzeczenia Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 lutego 2020 r. w części oddalającej jego wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomościach stanowiących własność K. B., w ten sposób że stwierdził, iż: 1) T. S.A. w T. (poprzednik prawny wnioskodawcy) nabył z dniem 12 lutego 2001 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość stanowiącą obecnie własność uczestnika K. B.,

określoną szczegółowo w punkcie I 1 sentencji, oraz 2) Skarb Państwa (poprzednik prawny wnioskodawcy) nabył z dniem 1 stycznia 1985 r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość stanowiącą obecnie własność uczestnika K. B., określoną szczegółowo w punkcie I 2 sentencji.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika K. B.. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., nie wskazując jednak żadnego zagadnienia prawnego ani wątpliwości wykładniczych, które mogłyby stać się podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Ponadto zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Okręgowy nie poddał bowiem ocenie skutków prawnych nabycia przez niego nieruchomości w drodze licytacji z posadowionymi na niej urządzeniami elektroenergetycznymi o nieuregulowanym stanie prawnym (art. 1000 § 2-4 k.p.c. i art. 1001 k.p.c.). Nie uwzględnił, że służebność nie została ujawniona w księdze wieczystej i nie została zgłoszona najpóźniej na 3 dni przed rozpoczęciem licytacji, wygasła zatem z chwilą wydania postanowienia o przysądzeniu własności, które uprawomocniło się 15 listopada 2017 r. (art. 953 § 1 pkt 7 k.p.c.).

Wnioskodawca w odpowiedzi na skargę wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne

i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć.

Skarżący nie zrealizował tych wymogów, nie sformułował bowiem zagadnienia prawnego i wątpliwości wykładniczych, ani nie przedstawił argumentacji jurydycznej wspartej poglądami orzecznictwa i doktryny. Pomiął, że Sąd Najwyższy badając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie może rekonstruować zagadnienia prawnego i poszukiwać jego uzasadnienia w innych elementach kreatywnych skargi, a badanie podstaw skargi na etapie przedsądu jest niedopuszczalne (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., i z dnia 15 marca 2019 r., IV CSK 376/18, niepubl.). Nie wykazał zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby

zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Uczestnik nie formułuje nowych, dotąd nie rozstrzygniętych problemów wykładniczych lecz zarzuca Sądowi Okręgowemu wadliwe przyjęcie, że istniały podstawy do uwzględnienia apelacji wnioskodawcy.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przestanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący ograniczył się do przytoczenia ogólnych zastrzeżeń pod adresem zaskarżonego postanowienia, powielając zarzuty podniesione w podstawach skargi, bez wykazania ich rażącego charakteru. Zarzuty z którymi wiąże oczywistą zasadność skargi, czyni jednocześnie przedmiotem istotnych zagadnień prawnych i wątpliwości wykładniczych, co pozostaje w logicznej sprzeczności. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienia prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Ponadto podnoszone przez skarżącego zarzuty, które mają świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie odnoszą się do argumentacji przedstawionej w motywach zaskarżonego orzeczenia i nie uwzględniają charakteru prawnego orzeczenia sądowego dotyczącego zasiedzenia i instytucji zasiedzenia. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesylu przez zasiedzenie ma charakter deklaratoryjny i stwierdza zrealizowanie przesłanek zasiedzenia z mocy prawa w określonej dacie. Sąd w tego rodzaju postępowaniu nie bada natomiast okoliczności, które nastąpiły po dacie zasiedzenia, w tym skutków licytacyjnego nabycia nieruchomości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., V CSK 582/18, niepubl., z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 666/12, niepubl., z dnia 9 sierpnia 2001 r., II CKN 181/99, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2016 r., I CSK 770/15, niepubl. i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 179/15, OSNC – ZD 2018, nr 1, poz. 1). Skoro służebności gruntowe o treści odpowiadającej służebności przesylu zostały nabyte przez zasiedzenie odpowiednio z dniem 12 lutego 2001 r. i z dniem 1 stycznia 1985 r., a postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości na rzecz skarżącego stało się prawomocne 15 listopada 2017 r., to skutki nabycia nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym nie były objęte kognicją Sądów *meriti* orzekających w sprawie o zasiedzenie. Z orzeczenia Sądu Okręgowego wynika tylko, że służebność w datach wskazanych w jego sentencji wnioskodawcy przysługiwała, a nie to czy przysługuje mu ona nadal, w związku ze skutkami nabycia nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym. Przedmiotem sprawy – co pomija skarżący - nie było przy tym żądanie ustanowienia służebności przesylu, gdzie przesłankowo Sąd byłby zobligowany zbadać czy służebności objęte rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego wygasły w związku z nabyciem nieruchomości w toku egzekucji.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).